

α. Η αδυναμία του Βυζαντίου

Το βυζαντινό κράτος μετά την ανασύστασή του από το Μιχαήλ Η΄ γνώρισε μια τελευταία αναλαμπή, που διήρκεσε ως τα μέσα του 14ου αι. Όμως εξαιτίας των εμφυλίων πολέμων οδηγήθηκε στη στρατιωτική και οικονομική κατάρρευση. Τα οικονομικά προβλήματα και η γενικότερη εξαθλίωση προκάλεσαν συχνές επαναστάσεις του λαού και της μεσαίας τάξης. Στα χρόνια του **Ανδρόνικου Β΄** μειώθηκε η δύναμη του στρατού και του στόλου κι έτσι η βυζαντινή αυτοκρατορία έγινε μια αδύναμη αυτοκρατορία των Στενών.

β. Οθωμανοί και οι κατακτήσεις τους

Οι Οθωμανοί ήταν μία τουρκική φυλή, που μετανάστευσε κοντά στην Προύσα. Οργανώθηκε από τον σουλτάνο **Οθμάν** ή **Οσμάν**. Ο στρατός τους αποτελούμενος κυρίως από **γαζήδες** έκανε τις πρώτες κατακτήσεις στη Μ. Ασία. Αργότερα με το **παιδομάζωμα** ο στρατός τους ενισχύθηκε με το επίλεκτο σώμα των **γενιτσάρων**. Στα μέσα του 14ου αι. οι Οθωμανοί πέρασαν στην Ευρώπη, εφόσον οι διαιρεμένοι βαλκανικοί λαοί δε μπόρεσαν να αντισταθούν.

γ. Προσπάθειες ανάσχεσης των Οθωμανών

Στις αρχές του 15ου αι. οι Οθωμανοί νικήθηκαν από τους Μογγόλους στη **μάχη της Άγκυρας** (1402). Η ήττα αυτή προκάλεσε βαθιά κρίση στο οθωμανικό κράτος.

Κατά τον τελευταίο αιώνα πριν την άλωση οι βυζαντινοί αυτοκράτορες ταξίδεψαν στη Δύση ζητώντας βοήθεια για την άμυνα της αυτοκρατορίας. Ωστόσο οι προσπάθειές τους απέβησαν άκαρπες, μολονότι έκαναν τη μεγαλύτερη υποχώρηση, να υποτάξουν δηλαδή την Ορθόδοξη Εκκλησία στη Ρωμαϊκή, με τη **Σύνοδο της Φερράρας - Φλωρεντίας 1438 / 9**. Το Βυζάντιο έμεινε απροστάτευτο από τους Οθωμανούς.

Ο **γαζής** (αραβικά: غازي) ήταν μια ονομασία που έδιναν σε ήρωες πολεμιστές στην ανατολή.

Μετά την άνοδο του **Ισλάμ** έγινε τίτλος τιμής, τον οποίο είχαν πάρει και πολλοί **Οθωμανοί Σουλτάνοι**. (Βικιπαίδεια)

ΟΣΜΑΝ Α΄

Οι **Γενίτσαροι**, ή γιανίσαροι (ΔΦΑ: jän'isâr, Οθωμαν. Τουρκ. **يڭيرى**, γενίσερι, «νέος στρατιώτης»), ήταν **επίλεκτα σώματα της οθωμανικής αυτοκρατορίας**. Διαμορφώνονταν από αιχμαλώτους πολέμου και νέους Χριστιανούς που εξαναγκάζονταν από μικρή ηλικία σε στρατιωτική υπηρεσία.

Γενίτσαρος από τα Γιάννενα,
χαρακτικό του O.M.v.Stackelberg

Το σώμα των γενιτσάρων προερχόταν από τα εξιλασμένα χριστιανόπουλα ηλικίας 15-20 ετών, τα οποία ονομάζονταν **αζέμ σφάν**. Τα παιδιά αυτά είχαν εγγραφεί σκληρά στους τιμαριούχους και είχαν λάβει και ειδική στρατιωτική εκπαίδευση. Επάνω: γενιτσαροι ασκούμενοι στο ιόζο (Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη).

Παιδομάζωμα

Το παιδομάζωμα ήταν ένας ακόμη φόρος που είχαν επιβάλει στους χριστιανούς οι Οθωμανοί στη διάρκεια των πρώτων αιώνων της Τουρκοκρατίας, μέχρι το 1638. Ο σουλτάνος αποφάσιζε πού και πότε θα γινόταν στρατολόγηση αγοριών για τις ανάγκες του στρατού και της διοίκησης. Ο Τούρκος απεσταλμένος εμφανιζόταν στα χωριά και απαιτούσε να παρουσιαστούν μπροστά του όλοι οι πατεράδες με τους γιους τους. Από αυτούς διάλεγε τους πιο καλοφτιαγμένους και δυνατούς, για να γίνουν γενίτσαροι. Στην αρχή οι Τούρκοι έπαιρναν παιδιά ηλικίας 6-7 χρόνων και μόνο ένα παιδί από κάθε οικογένεια. Αργότερα όμως η στράτευση επεκτάθηκε στις ηλικίες των 8-10 ετών και σιγά σιγά αυξήθηκε ο αριθμός των παιδιών ανά οικογένεια, μέχρι που ήταν ενδεχόμενο να δοθούν όλα τα αρσενικά παιδιά. Οι χριστιανοί έφτασαν στο σημείο να παντρεύουν τα αγόρια τους σε μικρή ηλικία ή να αλλάζουν την πίστη τους με τη θέλησή τους, ώστε να αποφύγουν το παιδομάζωμα. Κι αυτό όμως δεν ωφελούσε πάντοτε, αφού οι Τούρκοι ελάχιστα υπολόγιζαν τέτοιου είδους λεπτομέρειες.

Τα παιδιά που αρπάζονταν θεωρούντο οριστικά χαμένα. Στην Ήπειρο μάλιστα, την πρώτη Κυριακή μετά την αρπαγή, οι γονείς τους πήγαιναν μαυροφορεμένοι στην εκκλησία, όπου ψαλλόταν νεκρώσιμη ακολουθία. Σε αυτήν εκφωνούνταν τα ονόματα των παιδιών που λογιάζονταν πια νεκρά. Όταν οι απεσταλμένοι του σουλτάνου συμπλήρωναν με το παιδομάζωμα τον αριθμό των αγοριών που επρόκειτο να γίνουν γενίτσαροι, τα έστελναν στην Πόλη. Εκεί, τους ξύριζαν το κεφάλι και διάλεγαν τα πιο γερά και όμορφα, στα οποία άφηναν πιο πάνω από το αυτί μια τούφα μαλλιά, που την έλεγαν «τζουλούφι».

Ο σουλτάνος στη συνέχεια έπαιρνε στο παλάτι αυτά τα παιδιά και τα υπόλοιπα μοιράζονταν στους πασάδες και στους άλλους άρχοντες των Τούρκων της Πόλης. Οι πιο άξιοι γενίτσαροι κατέληγαν στο παλάτι, όπου περνούσαν από πολλές δοκιμασίες, αλλά ταυτόχρονα εκπαιδεύονταν και μάθαιναν την τέχνη του πολέμου. Οι πιο έμπιστοι μπορούσαν να γίνουν προσωπικοί φρουροί του σουλτάνου. Δύο από αυτούς έμεναν το βράδυ ξάγρυπνοι, ο ένας στο κεφάλι κι ο άλλος στα πόδια του κρεβατιού, κρατώντας αναμμένους πυρσούς για να διώχνουν μακριά τους επίδοξους δολοφόνους και τα φαντάσματα. Όταν το πρωί έντυναν τον σουλτάνο, του έβαζαν 500 δουκάτα στη μία τσέπη και 1.000 άσπρα στην άλλη, για να δίνει φιλοδωρήματα....

<http://www.mixanitouxronou.gr/ti-ginontan-ta-christianopoula-pou-arpazan-i-othomani-tin-periodo-tis-tourkokratias-i-gonis-tous-ta-theorouan-nekra-i-pio-axii-genitsari-kateligan-sto-palati-stin-ipiresia-tou-soultanou/>

- 1) Ποια παιδιά 'μάζευαν' οι Οθωμανοί;
- 2) Πώς αντιδρούσαν οι χριστιανοί;
- 3) Τι ήταν το « τζουλούφι» ;
- 4) Ποια ήταν τα καθήκοντα των γενίτσαρων στο παλάτι ;